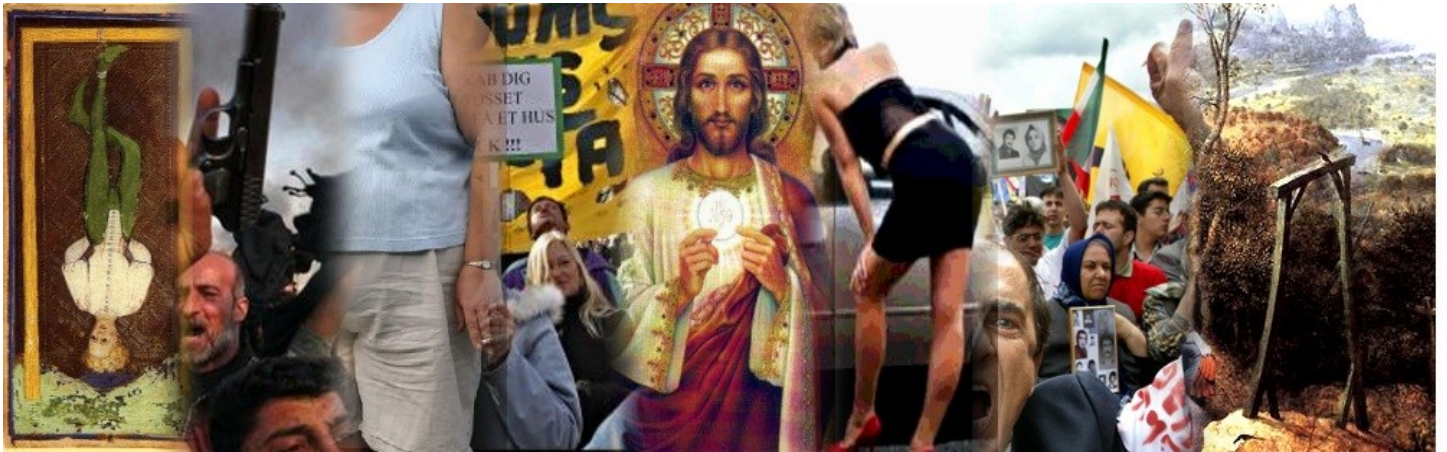

STUDENTERKREDSSEN

TEOLOGI – FILOSOFI – ÆSTETIK – SAMFUND

Offeret

STUDENTERKREDSSENS SOMMERMØDE 2009

”Skyldkulturen er det sted, vi kommer fra. Det er, hvad vi var og i nogen grad stadig er, men en enerådende offerkultur er, hvad fremtiden truer med”

- Henrik Jensen

Stuenterkredsens sommermøde 2009

Grundtvigs Højskole, Hillerød, 26. juli – 1. august

www.kredsenvarov.dk

STUDENTERKREDSSEN

TEOLOGI – FILOSOFI – ÆSTETIK – SAMFUND

STUDENTERKREDSSENS SOMMERMØDE 2009

Offerrolle, offervilje, offerlam - Studenterkredsens sommermøde 2009 tematiserer et mangefacetteret begreb

Det er ikke godt at blive gjort til offer for andre menneskers eller naturens luner. Og så alligevel: der er noget besnærende i offerrollen – en position, som giver indehaveren en særlig fordel. Ja hvem har aldrig brugt "offerkortet" i en diskussion – også på andres vegne?

Gennem foredrag, film og musik sætter Studenterkredsens sommermøde 2009 fokus på en lang række aspekter af denne problematik. Offerbegrebet vil blive belyst og dissekeret ud fra teologiske, filosofiske og litterære vinkler, som sædvanen tro er kernen i Studenterkredsens arrangementer.

PROGRAM

Ofrets Århundrede

Henrik Jensen, cand.phil. og forfatter - Søndag 26. juli kl. 19.30

Efter et relativt fredeligt 19. århundrede lagde det 20. århundrede ud med en verdenskrig, som skulle blive den største katastrofe i det vestlige menneskes selvforståelse. Første verdenskrig blev et vandskel, der opdelte bevidstheden i et markant før og efter. Med George Orwells ord forandrede den med ét slag "hele livsånden og tempoet, folk fik et nyt livssyn som genspejlede sig i deres politiske opførsel, deres manerer, arkitektur, litteratur og alt andet."

Ved det 21. århundredes begyndelse befinder vi os mentalt set stadig i kølvandet på den europæiske katastrofe 1914-45, martrede af forestillingen om den evige genkomst. Flere og flere låses fast i rollen som offer og undviger et personligt ansvar. Afstanden mellem det 20. århundredes virkelige ofre og de "velfærdsofre" som nu fylder massesamfundets medier, er karakteristisk for århundredet, hvor Gud døde og meningen forsvandt.

Henrik Jensen (f. 1947) er forfatter og lektor i historie ved Institut for Kultur og Identitet på Roskilde Universitetscenter. Han har skrevet bøger og artikler om bl.a. middelalderens mentalitetshistorie og vestlig kulturhistorie. I 1998 udkom Ofrets århundrede, i 2006 Det faderløse samfund, i 2008 Rødder og Når vi taler om 68. Han er desuden tilknyttet Kristeligt Dagblad og Politiken som klummeskribent og anmelder.

Folkedans

Ved Antropolog Vibeke Knudsen - Søndag 26. juli kl. 22.00

Krigeren, borgeren og taberen

Henrik Dahl, ph.d., forfatter. Mandag 27. juli kl. 09.00

Med udgangspunkt i bogen "Krigeren, borgeren og taberen", vil sociolog Henrik Dahl give en diagnose af et samfund, hvor det er blevet efterstræbelsesværdigt at være offer - og hvor ingen vil påtage sig rollen som autoritet.

Foredraget vil med dette udgangspunkt stille spørgsmål som hvad ligger til grund for denne diskurs? og hvor er vi egentlig på vej hen?

Orden og skabelse gennem offer voldens cyklus

Jørgen Jørgensen, cand. theol. Mandag 27. juli kl. 14.30

Afsæt for foredraget er forholdet mellem vold, kultur og bibel i lyset af den fransk-amerikanske litteratur- og kulturforsker René Girards teori om den mimetiske cyklus og syndebukprocessen forstået som (uomgængelig?) kultur- og samfundskonstituerende transformationskraft. I foredraget indkredses hovedfelter i René Girards storstilede projekt: At udarbejde en fundamentalantropologi, der ikke blot forklarer kulturens tilbliven, men også dens iboende trang til selvdestruktion og dens egen indlagte strategi for at gøre sig immun over for destruktoren. Girards teori knytter trangen til at skabe syndebukke sammen med den mekanisme, som han kalder det mimetiske begær – at vi i vores begær og ønsker efterligner hinanden, så vi begærer og ønsker det, som de andre begærer og ønsker. Ifølge René Girard spiller de bibelske skrifter en afgørende rolle i demaskeringen af den kulturfunderende vold og har således haft en dyb indflydelse på idealdannelsen i den vestlige kulturkreds, ikke mindst påvirket vores spontane solidaritet med ofrene. Afgørende for at skiftet fra forfølgerperspektiv til offerperspektiv er slået igennem som grundholdning er ifølge René Girard forbundet med den kristne forkyndelse om Jesu korsfæstelse og opstandelse: her optræder Jesus som syndebukken over alle syndebukke, men det bliver samtidig tydeligt, at han er uskyldig.

Kongehuset, Tvind og andre randfænomener

Jes Fabricius Møller, ph.d. Mandag 27. juli kl. 20.00

De seneste 250 år er kendetegnet ved opkomsten af to parallelle fænomener, staten og borgeren. De betinger hinanden og indgår i et kompliceret samspil. De danner rammen for vores forståelse af frihed, forpligtelser, kundskaber, menneskelighed, rettigheder, magt, ansvar og meget mere. De er blevet så tilvante, at de er næsten usynlige for det

blotte øje. Modellen er omtrent total - graviterende mod det totalitære - men ikke perfekt. Den rummer blivende eller foreløbige men altid kulørte undtagelser - Amdi Petersen, Dronning Margrethe, Abu Laban med flere - som udgør de randfænomener, der aftegner grænsen for og dermed synliggør, hvad vi betragter som normalt.

Oplysningens ofre

Kim Faurschou, højskolelærer. Tirsdag 28. juli kl. 09.00

Michel Foucault har et særlig godt blik for det udgrænsede. Hans forfatterskab afsøger det anderledes, hvordan det opstår, og hvordan det udvikler og afvikler sig. Særligt oplysningstiden har haft Foucaults opmærksomhed, da det er en tid, hvor der dannes nye strategier for at håndtere det anderledes. En tid hvor det anderledes ofres på fornuftens alter.

Offerets logik hos Dostojevskij - med særligt henblik på Idioten

Alex Fryszman, lektor. Tirsdag 28. juli kl. 14.30

Offeret som fænomen og ofringen som begivenhed er ofte blevet identificeret som et af de centrale kristne temaer i Dostojevskijs romanunivers. Foredraget tager sit i udgangspunkt i Dostojevskijs religiøse poetik, der samler sig omkring offeret og henviser læseren til den russisk ortodokse tradition. Ikke desto mindre kan offeret hos Dostojevskij få flere forskellige, tilsyneladende uforenelige betydninger, der gennemgår betydelige forandringer fra roman til roman. Disse betydninger lader sig ikke entydigt placere i den kristent-ortodokse kontekst, men må diskuteres under andre forudsætninger. Hvad er det, der gør offertanken hos Dostojevskij til noget essentielt for forståelsen af forfatterskabets respons på modernitetens udfordringer? Findes der en logisk sammenhæng, der binder de forskellige betydninger af offerbegrebet sammen? I hvilken forstand kan man tale offerets logik i Dostojevskijs romanunivers? Disse spørgsmål søges besvaret med afsæt i to romaner (De onde ånder og Idioten), der sætter offeret i direkte berøring med moderniteten. Det vil være en fordel at have læst Idioten.

Det sande, det frygtelige og det personlige - vindende argumenter i aktuel politik

Mikkel Thorup, ph.d. Tirsdag 28. juli kl. 20.00

Den politiske debat undergår i disse år nogle forandringer, der grundlæggende ændrer, hvad det er muligt at argumentere for og hvordan. Den politiske debat er gået fra ideelt set i efterkrigstiden at have drejet sig om det rette, det gode og det universelle til at både debatten og den politiske praksis nu drejer sig om det sande, det frygtelige og det

personlige. Det har givet sig udtryk i tre dominerende og indbyrdes sammenhængende politikformer, der har erobret den politiske debat: autencitetens politik, frygtens politik og mikropolitik, således, at man kun kan vinde gehør for sit synspunkt ved på en eller anden måde at knytte an til disse tre former. Foredraget vil præsentere og analysere disse politikformer og diskutere deres udsigekraft.

Offerets klage

Lilian Munk Rösing, ph.d. Onsdag 29. juli kl. 09.00

Fra Jobs Bog til Bitterfissen har det klagende offer været en vigtig stemme i litteraturen. Men hvornår er der tale om klage, og hvornår er der tale om klynk? Er offerets klage udtryk for det slavemoralske "ressentiment", som Nietzsche fordømte? Eller findes der et heroisk "ressentiment", en heroisk insisteren på den uretfærdighed, som er overgået offeret? Med inddragelse af filosofferne Peter Sloterdijk og Slavoj Žižek samt forfatteren og kz-overleveren Imre Kertész vil foredraget forsøge at skelne mellem klage og klynk.

Udflugt

Onsdag d. 29. juli kl. 13.30

Sommerbal

Onsdag d. 29. juli kl. 20.00

Som optakt til sommermødeballet vil der være en lille lied-koncert. Med Johanne Højlund, mezzosopran, og Jacob Beck, pianist

Filmforevisning: Tarkóvskijs Ofret

Torsdag d. 30. juli kl. 09.00

Offeret/Sacrifice: a film by Andrei Tarkovsky

Mark Le Fanau, filmkritiker og -historiker. Torsdag 30. juli kl. 14.30

Tarkovsky's last film was made in exile, in Sweden, in 1985, and has the mark of a testament about it: a few months after its release he died of cancer, at the age of 54. The story – glancingly autobiographical – concerns a middle-aged writer who (from the isolation of his summer-house, where he is staying with family and friends) conceives of a private sacrifice to save the world from nuclear annihilation. Evidently, there is a parable here about the meaning of faith and sacrifice in the modern world. What exactly is Tarkovsky saying about these things, and what measure of assent does he expect from us? Beautifully shot in long grave takes, with very little editing and a wealth of

extraordinary dialogue, The Sacrifice represents film-making of a very high order of rigour and artistry. In the talk this afternoon I will attempt to unravel some of its complexities, while placing the film – and its director – in the wider tradition of Russian spiritual questioning. **(N.B. foredraget er på engelsk)**

Aftengudstjeneste i Ullerød Kirke

v/ Thue Petersen, cand. theol. Torsdag 30. juli kl. 20.00

Feministisk offermentalitet

Nina Søndergård, cand. mag. Fredag 31. juli kl. 09.00

Historiker og retoriker Nina Søndergaard fra Seksualpolitisk Forum vil forsøge at indkredse hvordan det samme fænomen, sexarbejdet, kan anses så vidt forskelligt udefra og indefra. Hvordan kan det være at sexarbejderne selv som regel ikke kan genkende sig selv i de meget malende beskrivelser af ofre, der grundet uheldige omstændigheder og en ulykkelig barndom drives udi prostitutionen? Med udgangspunkt i forskellige udtalelser fra fx hjælpeorganisationen KFUK-Reden og den tidligere sexarbejder og forfatter Virginie Despentes skal vi se på hvordan man konstruerer billeder af sig selv og de andre.

Sygeliggørelsen i sygehussystemet

Ole Hartling, dr. med. Fredag 31. juli kl. 14.30

Hvad er sundhed? Det er ikke så let at svare på, som man måske umiddelbart tror. Men alle ved, at sundhed er en uvurderlig tilstand, og derfor skal den bevares for enhver pris - ja, koste hvad det vil. Dyrkelse af sundhed kan blive en "isme" - sundhedisme. Og ismer går som bekendt uden for deres videnskabelige grundlag og går ud over mennesker og medmenneskelighed. Det synes at være vor tids tankegang, at vi har styr på liv, at liv kan kontrolleres. Vi skaffer os sikkerhed, men er det sådan at jo sikrere, vi arbejder på at blive, des mere vokser utrygheden. Sundhedisme har en religiøs dimension, som udfylder det tomrum, som verdsliggørelsen har efterladt. Sygdom væves sammen med skyld og synd og straf, og mennesker bliver ofre. Hvis deres livsstil og adfærd er forkastelig, forkastes de.

Festmiddag og afslutningsfest

Fredag d. 31. juli kl. 18.00

STUDENTERKREDSSEN

TEOLOGI – FILOSOFI – ÆSTETIK – SAMFUND

Tilmelding til Sommermødet

Kan foretages på www.grundtvigs.dk (under *tilmelding og korte kurser*)

Pris for indkvartering, pr. person – fra 1.900 kr. (ved studierabat)

Enkeltværelse med eget bad og toilet 4.400 kr.

Enkeltværelse med håndvask (bad og toilet på gangen) 3.800 kr.

Dobbeltværelse med eget bad og toilet 3.500 kr.

Dobbeltværelse med håndvask (bad og toilet på gangen) 2.900 kr.

Ekstern kursist (uden overnatning) 2.500 kr.

Rabatter (kan ikke kombineres)

Medlem af elevforening 500 kr.

Tilmeldt flere kurser – rabat pr. efterfølgende kursus 500 kr.

Ungdomsrabat (fuldtidsstuderende under 30) 1000 kr.

Prisen er en totalpris, som inkluderer fuld kost og logi, sengetøj og -linned, håndklæde, slutrengøring, foredrag og de i programmet nævnte udflugter med entré.

Hvad er Studenterkredsen?

Foredragsforeningen *Studenterkredsen* (eller bare kredsen) stiftedes 1888 som Frisindet Diskussionsklub (navnet blev ændret 1892) af studerende med tilknytning til den grundtvigske tradition. Kredsen arrangerer en række foredrag inden for felter som teologi, filosofi, æstetik og samfund. Håbet med disse arrangementer er at kunne kombinere universitetets høje faglige niveau med højskoleforedragets nysgerrighed i forhold til livet og dets væsentlige spørgsmål. Studenterkredsen har afdelinger både i København og Århus.

Siden 1901 har Studenterkredsen hvert år arrangeret en uge med foredrag, diskussion og fest på en højskole et sted i landet. Det første møde med titlen »Studenterkredsens Sommermøde«, hvorfra der kendes et referat, var på Vallekilde Højskole i 1904. Det omtales som det tredje af slagsen, hvoraf det første antagelig har været mødet på Askov og det andet et lignende møde på Testrup, hvor deltagere bl.a. kunne høre om mulighederne for trådløs telegrafi. Udgiveren af Grundtvigs udvalgte skrifter, Holger Begtrup, talte i Vallekilde om, at der var overordentlig god brug for de grundtvigske tanker i nutiden. Det ser ud til at være et uopslideligt emne.

Se semesterets foredragsprogram og læs mere om Kredsen på:

www.kredsenvartov.dk

www.kredsenvartov.dk

PROGRAM FOR STUDENTERKREDENS SOMMERMØDE 2009

Søndag 26. juli

- 15.30 Ankomst og indkvartering
19.30 *Ofrets århundrede* v/ Henrik Jensen, cand. phil. og forfatter
22.00 Folkedans ved Antropolog Vibeke Knudsen

Mandag 27. juli

- 09.00 *Krigeren, borgeren og taberen* v/ Henrik Dahl, ph.d.
14.30 *Orden og skabelse gennem offervoldens cyklus*
v/ Jørgen Jørgensen, cand. theol.
20.00 *Kongehuset, Tvind og andre randfænomener* v/ Jes Fabricius Møller, ph.d.

Tirsdag 28. juli

- 09.00 *Oplysningens ofre* v/ Kim Faurschou, højskolelærer
14.30 *Offerets logik hos Dostojevskij - med særligt henblik på Idioten*
v/ Alex Fryszman, lektor
20.00 *Det sande, det frygtelige og det personlige - vindende argumenter i aktuel politik* v/ Mikkel Thorup, ph.d.

Onsdag 29. juli

- 09.00 *Offerets klage* v/ Lilian Munk Rösing, ph.d.
13.30 Udflugt
20.00 Sommerbal - Som optakt til sommermødeballet vil der være en lille lied-koncert. Med Johanne Højlund, mezzosopran, og Jacob Beck, pianist.

Torsdag 30. juli

- 09.00 Tarkóvskij: Ofret
14.30 *Offeret/Sacrifice: a film by Andrei Tarkovsky (N.B. foredraget er på engelsk)*
v/ Mark Le Fanau, filmkritiker og -historiker
20.00 Aftengudstjeneste i Ullerød Kirke ved Thue Petersen, cand. theol.

Fredag 31. juli

- 09.00 *Feministisk offermentalitet* v/ Nina Søndergård, cand. mag.
14.30 *Sygeliggørelsen i sygehussystemet* v/ Ole Hartling, dr. med.
18.00 Festmiddag og afslutningsfest

Lørdag 1. august

Morgenmad og afrejse